

Caiet de Sarcini:

Servicii de Consultanță pentru Evaluarea Impactului asupra Mediului și Social (EIMS) în Context Național și Transfrontalier pentru Proiectul de Extindere a Portului Giurgiulești

1.0 Cadrul General și Obiectivele Contractului

Prezentul Caiet de Sarcini stabilește cerințele tehnice, legale și procedurale pentru contractarea serviciilor de consultanță specializată în vederea elaborării unui studiu complex de Evaluare a Impactului asupra Mediului și Social (EIMS). Acest studiu este esențial pentru a asigura că proiectul de extindere a Portului de Pasageri și Mărfuri Giurgiulești, o inițiativă de importanță strategică națională, este dezvoltat și implementat în deplină conformitate cu cele mai înalte standarde naționale și internaționale de protecție a mediului, având în vedere sensibilitatea ecologică excepțională a amplasamentului.

Element	Detalii
Autoritatea Contractantă	Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR)
Denumirea Contractului	Servicii de elaborare a studiului de mediu privind lucrările de extindere a Portului de Pasageri și Mărfuri Giurgiulești
Locul Prestării Serviciilor	Municipiul Cahul, s. Giurgiulești, terenul cu numărul cadastral 9420102.081, cu suprafața de 61,02 ha
Durata Estimată a Contractului	Maxim 7 luni de la semnarea contractului (<i>fără a include perioada de examinare a documentelor de către Agenția de Mediu și alte instituții de Stat</i>).

Scopul principal al contractului este de a asigura conformitatea proiectului cu legislația națională și europeană relevantă în domeniul protecției mediului. Acest lucru va fi realizat printr-o analiză riguroasă și exhaustivă a impacturilor potențiale asupra biodiversității, a corpurilor de apă, a peisajului și a altor factori de mediu. În baza acestei analize, consultantul va formula un set de măsuri tehnice și instituționale adecvate pentru a preveni, atenua și compensa efectele adverse identificate.

Obiectivele specifice ale studiului EIMS sunt următoarele:

1. Colectarea, analiza și sinteza datelor de teren și a celor existente privind condițiile de mediu și sociale de bază (habitate, floră, faună, hidrologie, calitate a apei etc.).
2. Identificarea și evaluarea detaliată a impacturilor directe, indirecte și cumulative ale proiectului asupra speciilor, habitatelor și a tuturor factorilor de mediu relevanți.
3. Stabilirea unui set coerent și fezabil de măsuri de evitare, reducere, compensare și monitorizare a impacturilor negative.
4. Analiza detaliată a modificărilor fizice preconizate și a necesarului de resurse naturale pe parcursul tuturor etapelor de implementare a proiectului.

5. Evaluarea emisiilor, a deșeurilor generate de activitatea planificată și a metodelor propuse pentru eliminarea acestora.
6. Elaborarea unui Plan de Management de Mediu și Social (PMMS) robust pentru a ghida fazele de construcție și operare ale proiectului.

Atingerea acestor obiective este condiționată de respectarea strictă a cadrului legal complex ce guvernează zona proiectului, un cadru detaliat în secțiunea următoare.

2.0 Cadrul Legal, de Reglementare și de Protecție Aplicabil

Importanța cadrului legal este critică, având în vedere amplasarea proiectului într-o zonă de o sensibilitate ecologică excepțională, la confluența Dunării cu Prutul, și cu o relevanță transfrontalieră evidentă. Orice activitate propusă trebuie să se conformeze imperativ legislației naționale în vigoare și convențiilor internaționale ratificate de Republica Moldova, care instituie un regim special de protecție pentru acest teritoriu.

2.1 Legislația Națională Obligatorie

Studiul EIMS trebuie să respecte cu strictețe prevederile următoarelor acte normative cheie:

- **Legea nr. 86/2014** privind evaluarea impactului asupra mediului.
- **Legea nr. 94/2007** cu privire la rețeaua ecologică.
- **Legea nr. 1538/1998** privind fondul ariilor naturale protejate de stat.

Notă Importantă: Se va acorda o atenție deosebită restricției severe impuse de Legea nr. 1538/1998, care la Art. 11, alin. (1) expres prevede că „retragerea de terenuri din fondul ariilor protejate este strict interzisă, cu excepția cazurilor când acestea își pierd valoarea în urma calamităților naturale sau catastrofelor și când nu mai pot fi restabilite ”.

2.2 Convenții și Directive Internaționale Relevante

Proiectul se supune, de asemenea, cerințelor următoarelor instrumente internaționale și europene:

- **Convenția Espoo:** Convenția privind evaluarea impactului asupra mediului în context transfrontalier, a cărei aplicare este obligatorie dat fiind potențialul impact semnificativ în afara teritoriului Republicii Moldova.
- **Convenția Ramsar:** Convenția privind zonele umede de importanță internațională, care guvernează statutul de protecție al zonei.
- **Rețeaua Emerald și Convenția de la Berna:** Proiectul poate afecta direct un sit Emerald, impunând o evaluare specifică conform cerințelor rețelei.
- **Directiva-cadru privind apa (2000/60/CE):** Toate analizele privind corpurile de apă de suprafață și subterane, calitatea apei și sedimentelor, precum și impacturile hidromorfologice trebuie realizate în conformitate cu cerințele acestei directive.

2.3 Statutul Special de Protecție al Amplasamentului

Terenul propus pentru extinderea portului este situat la intersecția a trei areale distincte cu regim special de protecție, care se suprapun și se completează reciproc:

- **Situl Emerald** din regiunea biogeografică stepică cu codul **MD00000012 Lacurile Prutului de Jos**.
- **Rezervația Biosferei „Prutul de Jos”**, inclusă în Rețeaua Mondială UNESCO a Rezervațiilor Biosferei.
- **Zona umedă de importanță internațională Lacurile Prutului de Jos (nr. 1029 în Lista Ramsar)**.

Domeniul de aplicare al serviciilor, detaliat în secțiunea următoare, este conceput pentru a răspunde direct acestor cerințe legale și de protecție multiple și stringente.

3.0 Faza 0. – Depunerea Cererii pentru Eliberarea Acordului de mediu conform Anexei 3 a Legii 86/2014.

Cererea pentru eliberarea acordului de mediu (Evaluarea Prealabilă de Mediu) va fi elaborată de Consultant în colaborare cu MIDR și depusă la Agenția de Mediu de beneficiar (vezi anexa1).

Agenția de Mediu va decide dacă eliberează Acordul de Mediu sau este necesară Evaluarea Impactului Asupra Mediului în context național sau transfrontalier. Dacă va considera ca este necesar EIM va oferi structura (cuprinsul) EIM și alte cerințe specifice.

3.1 Faza I: Studii de Bază (Baseline Studies)

Această fază este fundamentală pentru stabilirea unei imagini de referință științifice, comprehensive și actualizate a condițiilor de mediu și sociale existente înainte de orice intervenție. Această imagine de referință (baseline) va servi drept etalon non-negociabil pentru evaluarea cantitativă și calitativă a tuturor impacturilor potențiale ale proiectului.

3.1.1. Studii privind Biodiversitatea și Ecosistemele

Consultantul va realiza o evaluare completă a componentei biotice, care va include, dar nu se va limita la:

- Documentarea detaliată a stării generale de conservare a ecosistemelor, pe baza literaturii de specialitate și a materialelor cartografice existente.
- Realizarea de inventare faunistice și floristice complete în teren, pe parcursul sezoanelor relevante, pentru a cartografia distribuția și a estima abundența populațiilor de specii și a comunităților de plante/animale.
- Identificarea și cartografierea prezenței speciilor de floră și faună rare, cu statut de protecție la nivel național și internațional.
- Zonarea funcțională a terenului în funcție de valoarea sa conservativă.
- Analiza detaliată a sitului Emerald MD00000012, incluzând: suprafața afectată, tipurile de habitate și specii vizate de proiect, structura și dinamica populațiilor speciilor afectate, funcțiile ecologice, relațiile cu alte arii protejate și obiectivele de conservare stabilite.

3.1.2. Studii Hidro-Morfologice, Hidrologice și de Calitate a Apei

Se va efectua o caracterizare exhaustivă a regimului apelor, care va cuprinde:

- Colectarea datelor din cele mai recente măsurători de adâncime (batimetrice) în zona de apă a portului.
- Analiza calității apei și a sedimentelor de fund, conform indicatorilor fizico-chimici, biologici și hidromorfologici prevăzuți de Directiva-cadru privind apa (2000/60/CE).
- Identificarea și cartografierea tuturor corpurilor de apă de suprafață și subterane din bazinele Dunării și Prutului susceptibile de a fi afectate.
- Evaluarea detaliată a regimului apelor subterane și a potențialului impact al lucrărilor asupra acestuia.
- Realizarea unei cercetări hidraulice aprofundate în regiunea confluenței Dunării cu Prutul pentru a stabili condițiile actuale.

3.1.3. Studii Pedologice, Geologice și Climatice

Pentru a completa imaginea de referință a mediului abiotic, se vor realiza următoarele:

- Un studiu pedologic pentru a caracteriza tipurile de sol, fertilitatea, structura și vulnerabilitatea la eroziune și contaminare, factori esențiali în contextul lucrărilor de dragare și a potențialelor scurgeri accidentale.
- Un studiu geologic și geotehnic pentru a evalua stabilitatea terenului, riscurile geologice și condițiile de fundare necesare pentru lucrările de construcție propuse.
- Colectarea de date climatice relevante (precipitații, temperaturi, regimul vânturilor) și analiza potențialelor tendințe ale schimbărilor climatice care pot exacerba riscurile hidrologice, cum ar fi inundațiile sau perioadele de secetă, influențând atât proiectul, cât și vulnerabilitatea ecosistemelor locale.

3.2 Faza II: Modelare Predictivă și Analiza Alternativelor

Această fază este decisivă pentru validarea sustenabilității proiectului, trecând de la analiza condițiilor actuale la prognozarea riguroasă a scenariilor viitoare și la evaluarea transparentă a opțiunilor strategice.

3.2.1. Modelare Predictivă

Consultantul va dezvolta un model predictiv robust care să analizeze, în scenariul post-implementare, următoarele procese:

- Dinamica debitului de apă și redistribuirea acestuia la confluența Dunării cu Prutul.
- Procesele de sedimentare, eroziune și depunere în zona de influență a proiectului.
- Impactul potențial al schimbărilor climatice asupra acestor dinamici hidrologice.
- Modelul trebuie să ia în considerare lucrările de întreținere viitoare, precum dragarea periodică și gestionarea depozitelor de nămol.

3.2.2. Analiza Alternativelor Rezonabile

Se va realiza o descriere și o evaluare comparativă a alternativelor rezonabile la activitatea planificată. Această analiză trebuie să includă **cel puțin trei alternative**, printre care și **opțiunea de a nu face nimic („zero option”)**. Pentru fiecare alternativă se vor evalua impacturile de mediu și sociale, costurile și beneficiile, iar la final se va prezenta o justificare solidă și transparentă pentru alternativa aleasă ca fiind preferabilă.

3.3 Faza III: Evaluarea Impacturilor și Elaborarea Măsurilor

Această fază reprezintă nucleul studiului EIMS, unde datele de bază și rezultatele modelării predictive sunt utilizate pentru a identifica, descrie și evalua riguros impacturile potențiale ale proiectului asupra tuturor componentelor de mediu și sociale.

Evaluarea va acoperi, fără a se limita la, următoarele tipuri de impact:

- **Evaluarea impactului asupra hidromorfologiei** fluviului Dunărea și a râului Prut.
- **Evaluarea impactului asupra ecosistemelor acvatice și costiere**, inclusiv asupra biodiversității (specii și habitate) și a peisajului, pe termen scurt, mediu și lung.
- **Evaluarea impactului în contextul managementului riscului de inundații** în bazinul Dunării și subbazinul Prutului.
- **Analiza impacturilor directe, indirecte și cumulative**, luând în considerare și alte proiecte sau activități existente sau planificate în zonă, pentru a evita evaluarea proiectului în mod izolat și pentru a înțelege presiunea sinergică asupra ecosistemelor.

3.3.1. Planul de Măsuri de Atenuare, Prevenire și Compensare

Pe baza evaluării impacturilor, consultantul va elabora liste clare, specifice și acționabile de măsuri. Pentru fiecare măsură propusă, se vor specifica: actorii responsabili pentru implementare, un calendar estimativ, indicatori de performanță măsurabili și o estimare preliminară a costurilor. Listele vor include:

- O listă de măsuri planificate pentru a **preveni și minimiza** impactul negativ al implementării proiectului asupra corpurilor de apă și a ecosistemelor costiere și acvatice.
- O listă de **măsuri compensatorii** menite să contrabalanseze consecințele negative inevitabile, cu un accent special pe cele cu potențial impact transfrontalier.
- Propuneri specifice de măsuri pentru a fi incluse în **Planul de Management al Bazinului Dunării (gestionat de ICPDR)** și în **Planul de Management al Riscului de Inundații** corespunzător.

Necesitatea de a aborda în mod specific dimensiunea transfrontalieră a acestor impacturi și măsuri impune o atenție deosebită procedurilor internaționale relevante.

4.0 Cerințe Specifice privind Evaluarea Impactului Transfrontalier (Convenția Espoo)

Având în vedere amplasarea proiectului la frontiera de stat și potențialul impact transfrontalier semnificativ, aplicarea procedurilor stipulate de Convenția Espoo este obligatorie. Consultantul va avea următoarele responsabilități în acest context:

1. **Analiza Potențialului Impact Transfrontalier:** Realizarea unei evaluări detaliate și documentate a modului în care lucrările propuse și efectele lor (hidrologice, ecologice etc.) pot afecta mediul în afara teritoriului Republicii Moldova.
2. **Pregătirea Documentației de Notificare:** Elaborarea pachetului complet de documente tehnice și a rezumatelor necesare Autorității Contractante pentru a notifica oficial părțile potențial afectate, asigurându-se că documentația este conformă nu doar cu litera Convenției, ci și cu bunele practici internaționale în materie de notificare transfrontalieră.
3. **Contribuția la Procesul de Consultare:** Oferirea de suport tehnic și expertiză Autorității Contractante pe parcursul procesului de consultare cu autoritățile și publicul din statele vecine.
4. **Integrarea Rezultatelor:** Asigurarea că rezultatele consultărilor transfrontaliere și comentariile pertinente primite de la părțile afectate sunt analizate, luate în considerare și integrate în versiunea finală a raportului EIMS și în Planul de Management de Mediu și Social.

Finalizarea cu succes a acestor activități complexe se va materializa în produsele finale ale contractului, detaliate mai jos.

5.0 Livrabile, Raportare și Cronogramă

Această secțiune definește produsele finale (livrabilele) așteptate de la consultant, formatul acestora și calendarul de predare, care trebuie să se încadreze în durata totală a contractului.

5.1 Lista Livrabilelor Cheie

Consultantul va preda următoarele documente, structurate logic pe parcursul derulării contractului:

1. **Cererea de eliberare a Acordului de mediu (evaluarea prealabilă de Mediu). Raport de Evaluare Preliminară și Definire a Domeniului de Aplicare (Scoping Report):** Un document inițial care fundamentează metodologia și aria de acoperire a studiului EIMS.
2. **Raport Complet al Studiilor de Bază:** Un raport detaliat care prezintă exhaustiv rezultatele tuturor studiilor din Faza I (biodiversitate, hidro-morfologie, geologie, pedologie etc.).
3. **Raport de Evaluare a Impactului asupra Mediului și Social (EIMS Report):** Documentul central și final al studiului, care va integra toate analizele, evaluarea alternativelor, identificarea și evaluarea impacturilor, măsurile de atenuare și rezultatele consultărilor. Acesta trebuie să includă o matrice clară a impacturilor (descriere, magnitudine, durată, reversibilitate) și o legătură directă între fiecare impact identificat și măsurile de atenuare propuse.
4. **Plan de Management de Mediu și Social (PMMS):** Un document operațional, prezentat ca document de sine stătător sau ca anexă detaliată la raportul EIMS, care va conține planurile de acțiune, responsabilitățile, calendarul și bugetele pentru implementarea măsurilor de atenuare și monitorizare.

5. **Rezumat Non-Tehnic:** O sinteză clară și accesibilă a raportului EIMS, redactată într-un limbaj simplu, destinată informării și consultării publicului larg.

5.2 Condiții de Livrare și Raportare

- Toate documentele vor fi prezentate în **limba română**.
- Toate hărțile, planurile și materialele cartografice vor fi prezentate atât în formate digitale standard (GIS-compatibile, ex: shapefile, GeoTIFF), cât și tipărite la o scară adecvată. Acestea vor indica în mod clar coordonatele geografice în sisteme de proiecție recunoscute (ex: WGS 84 sau MOLDREF 99).

5.3 Durata și Etapele Contractului

Durata maximă pentru finalizarea tuturor activităților și predarea livrabilelor este de **7 luni** de la data semnării contractului. Ofertantul va prezenta în cadrul ofertei tehnice un plan de lucru detaliat (cronogramă/diagramă Gantt) care să indice termene clare pentru fiecare livrabil menționat mai sus și pentru etapele cheie ale proiectului.

Realizarea acestor livrabile la un standard profesional înalt depinde în mod direct de calificarea și experiența echipei de experți propuse.

6.0 Cerințe pentru Echipa de Experți (Companie/ONG)

Succesul acestui studiu complex și multidisciplinar depinde de mobilizarea unei echipe de experți cu experiență demonstrată în domeniile relevante și cu o înțelegere profundă a contextului ecologic și legal specific proiectului. Echipa propusă trebuie să includă cel puțin următoarele roluri cheie:

- **Coordonator de Proiect / Expert EIMS:** Expert senior cu experiență vastă în gestionarea evaluărilor de impact pentru proiecte majore de infrastructură și cu o cunoaștere aprofundată a procedurilor instituțiilor financiare internaționale și a convențiilor de mediu (în special Convenția Espoo).
- **Expert Biodiversitate (Biolog/Ecolog):** Specialist în evaluarea florei, vegetației și a tipurilor de habitate, cu expertiză demonstrată în floră, vegetație, fitocenologie și, preferabil, în management silvic specific ecosistemelor de luncă.
- **Zoolog:** Specialist în fauna terestră, avifaună și ihtiologie, cu experiență în evaluarea impactului asupra populațiilor de specii protejate.
- **Hidrolog / Hidrogeolog:** Expert în modelare hidraulică și hidrologică, evaluarea impactului hidromorfologic și analiza resurselor de apă de suprafață și subterane.
- **Geolog / Inginer Geotehnician:** Specialist în evaluarea condițiilor geologice, a riscurilor geotehnice și a stabilității terenului pentru proiecte de infrastructură.
- **Pedolog:** Specialist în cartarea, analiza și evaluarea calității solurilor și a vulnerabilității acestora.

Ofertanții trebuie să demonstreze experiență în dezvoltarea a cel puțin 3 Evaluări ale Impactului asupra mediului în context național și/sau transfrontalier; să prezinte în cadrul ofertei CV-urile

detaliat ale tuturor experților propuși, demonstrând prin proiecte anterioare și calificări academice experiența relevantă pentru fiecare rol solicitat în prezentul Caiet de Sarcini.

Anexa 1.

Conținutul Cererii privind eliberarea acordului de mediu.

Cererea privind emiterea acordului de mediu conține scrisoarea oficială și, cel puțin, următoarele informații:

- 1.** Activitatea planificată (denumirea, tipul).
- 2.** Inițiatorul activității planificate (denumirea, adresa juridică, poștală și electronică, numerele de telefon, fax).
- 3.** Persoana de contact (funcția ocupată, adresa electronică, numerele de telefon și fax).
- 4.** Este sau nu indicată activitatea planificată în anexa nr. 1 sau nr. 2 la Legea privind evaluarea impactului asupra mediului; obiectivele activității planificate.
- 5.** Justificarea activității planificate, indicând alternativele (locul de realizare, tehnologiile folosite și opțiunea „zero”).
- 6.** Descrierea activității planificate (un rezumat al proiectului, caracteristicile tehnice/fizice ale întregii activități planificate, natura, scara, tehnologiile, relația cu alte activități existente sau planificate, descrierea lucrărilor de demolare).
- 7.** Descrierea amplasării activității planificate, acordând o atenție specială sensibilității ecologice a zonelor geografice susceptibile de a fi afectate (descrierea și justificarea alegerii locației, amplasarea în raport cu siturile Emerald).
- 8.** Termenele de realizare a activității planificate (începutul și durata construcției și exploatării).
- 9.** Încadrarea în planurile de urbanism/amenajare a teritoriului aprobate/adoptate și/sau alte documente de politici și planificare.
- 10.** Descrierea aspectelor de mediu susceptibile de a fi afectate în mod semnificativ de activitatea planificată.
- 11.** Descrierea potențialului impact semnificativ asupra mediului al activității planificate, în limita informațiilor disponibile privind acest impact, care rezultă din:
 - a) reziduurile și emisiile preconizate, precum și eliminarea deșeurilor, dacă este cazul;
 - b) utilizarea resurselor naturale, în special a solului, a terenurilor, a apei și a biodiversității.
- 12.** Descrierea măsurilor de protecție a mediului pentru minimizarea impactului negativ.
- 13.** Criteriile prevăzute în anexa nr. 4 se iau în considerare, dacă este cazul, la etapa compilării informațiilor în conformitate cu punctele 1–12.

Viceprim-ministru, ministru

Vladimir BOLEA